

Motion

1976/77:550

av herr Danell
om översyn av det bostadspolitiska regelområdet

Bostadsbyråkratin i Sverige är välkänd och avskydd men finns där ända - ständigt mer omfattande. Massmedia ger då och då avskräckande exempel på hur enskilda människor får lida för obegripliga krav framförda i någon normsamling. Men också alla som är verksamma i kommuner och i byggbranschen är väl medvetna om bostadsbyråkratins existens.

Naturligtvis är de många - i något sammanhang uppskattade till 17 000 st - reglerna inte ursprungligen tillkomna för att ställa till elände för bostadsbyggandet. I själva verket har de en gång kommit till i syfte att tillgodose den svagare parten - konsumenten - på marknaden men också ge producenterna något att hålla sig till. Problemet är bara att alla normer, regler, anvisningar och föreskrifter till slut vuxit till en sådan omfattning att ansträngningar för konsumentens bästa fått en bumerangeffekt, eftersom mängden av regler m. m. minskar möjligheten att erbjuda konsumenten den bostad hon vill ha. Regelkomplexet kan i dag sägas vara skulden till att:

Byggföretagen tvinas bygga upp en dyr apparat för att följa alla nya regler, tillämpningsföreskrifter m. m. Konsumenten tvingas att betala den byråkratin.

Den enskilda ombyggaren eller nybyggaren möts av ett myller av regler som det krävs professionell expertis att reda ut för att man skall få nödvändig vägledning som tillgodoser myndigheternas krav och ger bästa lån. Konsumenten tvingas betala den vägledningen.

Myndigheterna lyckas aldrig "komma ifatt" sin ständigt stegrande ambition att hitta på nya regler. Tjänstemän som hittar på nya regler tvingar fram nya tjänstemän, som måste se efter att reglerna efterlevs och när ut till kommuner, producenter m. fl. Gamla regler ligger kvar och glöms bort av myndigheten men kan ställa till förtret på fältet. Den växande och för konsumenten alltmer hotande byråkratin kostar skattebetalarna väldiga belopp. Miljardbelopp har nämnts.

Bostadsbyråkratin är inte populär. Den enskilde byggaren men också storbyggaren opponerar sig. Kooperationen men också privata bostadsproducenter opponerar sig. Kommunala myndigheter uppvaktar. Den förra oppositionen motionerade, och de senaste åren tvingades också den gamla regeringen inse verkligheten. Den nya regeringen har lovat krafttag mot

byråkrati. Av alla medborgare, politiker och myndigheter är det egentligen bara planverket och bostadsstyrelsen som inte verkar engagerade i debatten om bostadsbyråkratin. Förmodligen beror detta på deras arbetsbörda inför alla normer och regler som skall hittas på, bevakas, skrivas om och efterlevas.

Det behövs inte långa studier i Svensk byggnorm (SBN) från planverket eller i Bostadsstyrelsens anvisningar för att man skall förstå problemens vidd. I de sistnämnda anvisningarna vid exempelvis uppgifter om bestämning av länestorlek tvingas man in i följande resonemang om var gränsen mellan kök och kokvrå går:

Lägenhet med kök skiljes från lägenhet med kokvrå av summan av inredningslängden för matlagning (utan spis) och städskåpets bredd. I kök skall inredningslängden vara minst 4,8 m i lägenhet med minst två rum och eljest minst 3,9 m och i kokvrå minst 2,9 m. Är inredningslängden mindre eller är inredningen ej uppställd i avskilt fönsterförsatt utrymme skall lägenheten anses vara försedd med kokskåp ---.

Bostadsstyrelsen lämnar inga uppgifter utan låter läsaren veta hur man mäter de angivna måtten:

Vid vinkeluppställning mätes längden vid fri framkant av underskåp. Har hörnet lätt åtkomliga bänkytor ökas det uppmätta måttet med 0,4 m för varje sådant innerhörn.

På detta sätt skapar naturligtvis anvisningarna en intressant debatt om hur mycket dessa regler är en myndighets konstruerade konsumentbehov och vad är egentligen konsumentens verkliga önskemål? Bör det inte finnas några gränser för detaljreglering?

Den ovannämnda SBN har förutom de nyssnämnda anvisningarnas detaljrikedom också lyckats med att varva föreskrifter och icke tvingande råd och anvisningar på ett sätt att det nästan är byggnadsnämnderna förlåtet att i vissa fall blanda ihop dem. Att så sker i mycket stor utsträckning har också visats i otaliga artiklar m. m. SBN innehåller regler som är till ytterlighet både allmänna och detaljerade. Således föreskrivs att "rum i bostadslägenhet förläggs så att de får ett lämpligt inbördes sammanhang med hänsyn till bostadens funktion och skötsel". Vidare föreskrivs att "lägenhet skall om möjligt orienteras mot soligt väderstreck samt kunna nås av direkt solljus i erforderlig utsträckning". Att rummen skall vara "väl möblerbara för sitt ändamål" är ett annat krav liksom att bostäder skall förses med både "erforderliga" och "lämpligt placerade" anslutningsdon för elbelysning. Att våra myndigheter tar väl hand om oss framgår av kravet att "entréområde skall innehålla väl solbelyst friyta som är tillräckligt stor och lämpligt utformad för yngre förskolbarns lek och för vuxnas vila och avkoppling". Man vänder sig således inte till barn eller förskolbarn utan framför allt till "yngre" förskolbarn.

Detaljrikedomen i SBN lämnar inget övrigt att önska. Således föreskrivs att vardagsrum i lägenhet måste vara minst 3,6 m brett. Har man lyckats

placera ett fönster på långsidan tolereras dock 3,4 m. Tolerans visas också av SBN när det gäller vardagsrummets yta där det egentligen krävs 20 m² för lägenhet om 2RK eller större. Har man dock en "större matplats" i köket räcker det med 18 m². Naturligtvis gäller detta inte om lägenheten är större än 3 1/2RK.

Den stackars tjänsteman som tvingats promenera runt och skriva ned anvisningar om hur man bör kunna ta sig runt i en lägenhet har nog kostat statsverket stora summor. SBN har dock kommit fram till följande:

I lägenhet mindre än 2RK godtas att sovrums eller kök/kökvrå nås över vardagsrum.

I lägenhet om 2RK godtas att sovrums nås över kök, om det även kan nås över vardagsrum.

I lägenhet om 2 1/2RK eller större godtas att ett sovrums nås enbart över kök. Om andra väsentliga fördelar kan vinnas godtas att ett sovrums kan nås över kök och ett annat över vardagsrum.

I lägenhet om 4RK eller större godtas att ett sovrums nås enbart över vardagsrum eller mer än ett sovrums om man från dessa kan nå ett hygienutrymme utan att passera vardagsrummet.

Hur man skall förfara vid hus med loftgång som dessutom "fördjupats till uterum" måste utelämnas i motionen av utrymmeskäl.

För att konsumenten skall få den valfrihet som borde vara självklar krävs förnyelse och fantasi hos producenter och myndigheter. Det är uppenbart att sådana bestämmelser som refererats i motionen inte skapar ett klimat för en sådan utveckling utan snarare konserverar bostadsbyggandet och dess projektering. Skälen är många till att regeringen snarast bör tillsätta en liten arbetsgrupp – fristående från berörda ämbetsverk men med representation från byggproducenter och kommunala myndigheter med olika erfarenheter – för att denna skall skärskåda befintliga bostadsregler (SBN, Bostadsstyrelsens anvisningar, lokala och regionala regelkomplex m. m.) i syfte att få dessa lättillgängliga och mindre omfattande.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär en översyn av det bostadspolitiska regelområdet.

Stockholm den 21 januari 1977

GEORG DANELL (m)